

Situationsdidaktik

Et bidrag til almindeligheden
Oplæg i Farsø 8.8.13

SLIDES KAN HENTES FRA
<http://www.simon-skov-fougat.dk/main/foredrag/>

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat
AARHUS
UNIVERSITET

Indhold

- Indledning
- Faglighed og it
- Søgning på nettet
- Forskellige undervisningsformer og talehandlinger
- God undervisning
- Situationsdidaktik
- Eksempler på situationsdidaktiske forløb
- Planlægning
- Opsamling

Refleksioner undervejs

Faust indlagt

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Indledning

Hvor skal vi hen?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat
AARHUS
UNIVERSITET

Et citat er et godt udgangspunkt

- "Radioen bliver bogens død"
- Edison 1912

Digitalisering

- Teknologifetichisme
- Ubegrænsede muligheder
- Læringspotentiale?
- It mennesker
- Mennesker it
- Vi skal vælge begrundet
- TÆNK MÅL FØR MIDDEL

1. Hvad vil vi?
2. Kan it hjælpe?



Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Nye medier – ændret faglighed?

- Unge bruger i dag ca. 7.45 timer om dagen på it.
(TNS Gallup 2011)
- Og 3 timer online
- Adgang til viden
- Forholde sig til det – og til den

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Fartboller på skolevejen

DATED 19/8-06

af Anders Bille

Enkelte elever har fået lov til at køre på skolevejene med deres egne motorcykler. Det er en meget kontroversiel beslutning, som har været genstand for en debat i kommunen. Børn har kørt på skolevejene i mange år, men det er først nu, at det er blevet officielt godkendt. Det betyder, at eleverne kan køre på skolevejene uden at være ledsaget af en voksen. Det er en meget kontroversiel beslutning, som har været genstand for en debat i kommunen.

Sikrere skolevej

Truslen om kølberenskab sætter fartboller på skolevejene

Enkelte elever har fået lov til at køre på skolevejene med deres egne motorcykler. Det er en meget kontroversiel beslutning, som har været genstand for en debat i kommunen. Børn har kørt på skolevejene i mange år, men det er først nu, at det er blevet officielt godkendt. Det betyder, at eleverne kan køre på skolevejene uden at være ledsaget af en voksen. Det er en meget kontroversiel beslutning, som har været genstand for en debat i kommunen.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Medier

- Modaliteter skaber stemning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Lærers opgave

- Relevans!
- It er en faktor
- Eleverne har adgang
- INTET godt ved it i sig selv.
- Undervisning bliver ikke god ved at bruge it
- Hvad skal der lægges vægt på?
- Kildekritik
- Produktion og analyse
- Struktur, organisation og faglig fordybelse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougat, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

God undervisning

- **Målet er medborgere**
- It skal understøtte de faglige mål.
 - Hvordan kan it bidrage til det?
- Inddrag it, hvor det er relevant
- Klasseledelse
 - Didaktik
 - Faglighed
 - It-kundskaber

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

10

Læreren opgave

- It er en del af faget!
- Fag udvikler sig
- Praksisfællesskaber
 - Perifer til fuld deltagelse
- Modstand mod udvikling

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

11

Forhistorien

- Siden midt 90'erne: It- og efteruddannelses investeringer for milliarder
- 4 bølger af "teknologi-fetisisme"
 - 1. Pc, herbare, iwb og nu ipads
- 1972: Betænkning om edb-undervisning (fra udvalg nedsat af UVM 1970): Forslag om at indføre integreret edb i de almindelige undervisningsfag
- 1984: Data (valgfrag)
- 1990: Edb timestøt fag
- 1992: Lærerruddannelsen: it i alle fag
- 1993: Dimension i alle fag
- 1995: Alle elever i grundskolen skal mestre moderne informationsteknologi
- 1997: Sektornet (Skolekom)
- 2002: EMU
- Lær It, Pædagogisk it-kort, It-springet, ITMF (2000-2004), ITF (2007-2007) og nu 500 mio. kr. puljen osv. Der er blevet brugt milliarder på det!
- 2007: 75 % af lærerne har taget eller er i gang med det pædagogiske it-kort

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

12

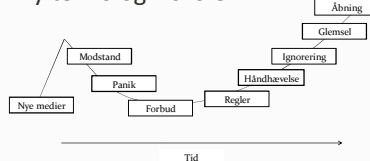
Udvikling oppefra

- Normal udvikling i folkeskolen nedefra
- It kommer oppefra
- Mange illegitime, perifere deltagere
- SITES 1 (2000): Manglende udstyr - Fokus på teknologi
- I dag: Lærerne - Fokus på didaktik

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

13

Ny teknologi i skolen



Kilde: Gynter, Karsten (red.) (2000). Didaktik 2.0. København: Akademisk (p. 40)

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

14

Folkeskolens formål (§1)

- *Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem en forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling*

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

15

Folkeskolens indhold (§5)

- *Indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig de enkelte fag erkendelses- og arbejdsformer. I vekselvirkning hermed skal eleverne have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger*

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

16

Digitalisering

- Netbank
- Også i skolen 2.0
- Bookning af skjt-tider

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

17

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.D. Gitte Rasmussen, Simon Steen Engel, Aarhus Universitet

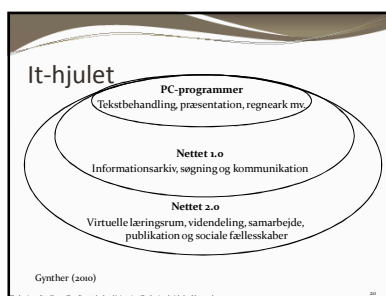
18



Faglighed og it

Hvor skal vi hen?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougth
AARHUS
University of Aarhus



Web 2.0

- Brugskabt (medskabende)
- Multimodalt
- Hypertekstuel
- Interaktiv

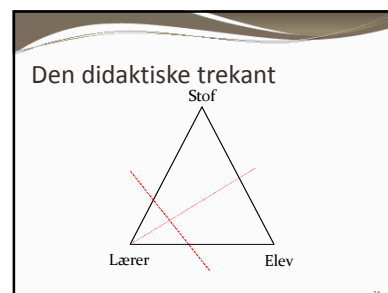
- Facebook, Youtube, Wikipedia, Amazon.com, Google Earth, Google.docs

Skolen 2.0

- På vej mod skyen
- Uendeligt antal muligheder
- Adgang til viden
- Nutidens unge
- Skolens opgave er ændret
- It er et dannelsesbegreb – en forudsætning for at være demokratisk medborger i et delingsamfund
- Tekniske problemer

Muligheder i skyen

- Uanede muligheder
- To læreropgaver:
 - **Relevans**
 - Forsøgsrapport som photostory?
 - Danish cities i en wiki?
 - CD-ord i dansk
 - Blogge i Kristendom?
 - Debatterer online i samfundsfag?
 - Virtuelle broer i matematik?
 - **Undervisning i it**
 - Søgning
 - Kildekritik



Læremidler og web 2.0

- Didaktisering
- Læremidler: *Lærerens* nærmeste zone for udvikling (Illum Hansen)
- Web 2.0 er ikke didaktiseret.

Læremidler

- Ph.d. Jens Jørgen Hansen: Digitale læremidler
 - Semantiske læremidler
 - Funktionelle læremidler
 - Kognitive læremidler
 - Kommunikative læremidler
 - Kompenserende muligheder
 - Didaktiske læremidler

[illegible]

Traditionel	Ny
Faginstitutioner og professionelle voksne	Vildfrie institutioner og – personer
Forlag	Internetbaserede
Kommercielle	Brugergenererede, open source
Budgetrunge	Gratis (reklame)
Vaner: Gatekeepers (bibliotekarer, it-chef)	Lettilgængelige – direkte adgang
Syret af sig selv	Deltagerstyret
Driftsikre	Usikker drift
Didaktiseret i forhold til Fælles Mål	Brugerens informationskompetencer
Høj valideringsgrad	Usikker valideringsgrad
Ekstern didaktisering	Eleverne er meddidaktiske designere
Fx Lærebogen	Fx Wikipedia

Kilde: Gynther, Karsten (red.) (2010): *Didaktik 2.0*. København: Akademisk (p. 17)

Læremidler og læringsrum		
	Synkron tid	Asynkron tid
Samme rum	Traditionel klasseundervisning Tavler og præsentationsprogrammer	Virtuelt læringsrum Videndeling
Forskellige rum	Virtuelt dialogrum Chat Telefon og video Samskrivningsprogrammer Mobiletelefon	Personligt læringsrum Web 2.0 Mobiletelefon

Kilde: Hansen, Jens Jørgen (2010): *Læremiddellandskabet*. København: Akademisk (p. 79)

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Status

- It-messe på et seminarium
- Sms og "Quizzlet" i undervisningen...
- "Find den rette bøjning af essen. Sms Tysk A eller Tysk B til 1239"
- Automatisk "evaluering": Flot arbejde/Det er ikke korrekt
- "Sjovt", "Motiverende", "Lærerigt", "Positiv effekt"
- Fokus på it
- Fokus på aktiviteter
- Fokus på multiple choice

Faglighed

- Faglighed = Fælles Mål
 - Dansk = Kundskaer og færdigheder
 - Matematik: Kompetencer
- Fælles Mål i undervisningen (Danmarks Evalueringsinstitut 2012)
 - "Lærerne glemmer fælles mål i undervisningen"
 - "Aktivitetorienteret undervisning" ("Hvad skal de lave?" vs. "Hvad skal de lære?")
 - "Fokus ligger på emner"
 - "Forventer, at det er integreret i lærebogsmaterialerne"

Faglighed

- Faglighed = udvikling af begreber, metoder og aktivitetsformer
- Faglighed er BEVIDST
 - at se med et særligt perspektiv på fænomener i verden
 - at anvende systematiske tilgange over for nye udfordringer
 - at kunne genkende noget nyt som noget kendt
 - at kende og kunne se sammenhænge i en kompleks verden (Bundgaard 2010)

Jeres faglighed?

- Hvordan er it en del af jeres faglighed?
 - Hvilke it-mæssige begreber, metoder og aktivitetsformer er knyttet til jeres fag?
 - Hvilke it-mæssige fagligheder anvender I selv?
 - Hvilket særligt it-perspektiv ser I på fænomener i verden med?
 - Hvilke systematiske it-tilgange over for nye udfordringer anvender I?
 - Hvad nyt inden for it genkender I som kendt?
 - Hvilke it-sammenhænge ser I i en kompleks verden?

Faglighed

- Er it faglighed eller hjælpemiddel?
- Besidder it "egenskaber, der kan bidrage til tilegnelse af fagligt stof"? (Levinson & Sørensen 2008)
- Gør papir?
- Zig-zag: Produktion og analyse
 - Castells: It er (en social aktør)
 - Vi skal bruge it, fordi det er en uomgængelig del af livet
 - Men vi skal bruge det med omtanke.
 - Når det giver mening

Faglighed

- 1. orden: **Kvalifikationer:** Faglig viden (fakta)
 - Eleven skal kunne fagigt (basidaglighed)
- 2. orden: **Kompetencer:** Brug, anvendelse
 - Eleven skal kunne bruge faget
- 3. orden: **Faglige paradigmer:** Perspektivering
 - Eleven skal kunne bruge ting, hun har lært gennem faget i sit møde med udfordringer i situationer
- 1. orden: **Fagets stof og færdigheder**
- 2. orden: **Anvendelse af faget**
- 3. orden: **Situationer med udfordringer**
 - hvor fagets metoder og vidensområde kan tages i brug

(Quortrup 1998)

Faglighed

- Forståelse
- Kende fakta
- Vide, hvad fakta betyder
- Forstå, hvordan fakta hænger sammen
- Forstå, hvordan jeg forholder mig til de sammenhængende fakta
- Forstå, hvorfor de sammenhængende fakta er relevante for mig nu og her.
- Handling
- Kanne en procedure
- Vide, hvordan proceduren kan bruges
- Vide, hvordan forskellige procedurer kan bruges sammen
- Valge, hvilke redskaber der skal bruges i en given situation
- Forholde sig til om redskaberne er gode at anvende – om udførelsen står mål med udførelsen

(Bundgaard 2010)

Læremidler og faglighed

- Valg af læremiddel er lig valg af faglighedsopfattelse
- Foregivet og reel faglighedsopfattelse
 - Målsætning
 - Indhold
 - Handlinger (Bundgaard 2010)

Træningsprogrammer

- Træningsprogrammer
- Behavioristisk læringssyn
- Pia Kjærsgaard i skolen (faglighed = stavning)
- Nakskov
- Farsø
- Niveau 1
- Forældet læringssyn

Træningsspil

På banen

Introduktion

Hvad er På banen – Træningsfaglighed?



På banen – Træningsfaglighed er et computerbaseret træningsprogram, som er designet til at hjælpe børn med lære at lære. Du arbejder med fire spilmåder, der er opbygget til at træne forskellige færdigheder. Spilprogrammet er udviklet til at hjælpe børn med at lære at lære, og det er designet til at hjælpe børn med at lære at lære.

Edutainment/Serious games/Læringsspil

- "Udforske" verden for at finde et facit
- Global Conflicts
- Mingoville
- Dansklandskabet



Stavetræning

- Nationale og især internationale forskningsprojekter:
 - Jim Rice (1897): Intet forhold mellem staveniveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
 - Oliver Comman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
 - W. Cook (1912): Staverregler effektive. Kan ikke anvendes i kontekst
 - Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
 - Stephen Krashen (2002): 3.-4. kl. elever der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klassetrin
 - KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)

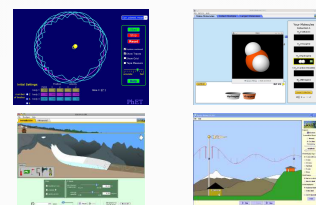
Træningsprogrammer

- Hvad så?
 - Læs!
 - I ALLE FAG
 - Skriv!
 - I ALLE FAG
 - Arbejd i meningsfulde sammenhænge - sammen!
 - I ALLE FAG
 - Fagligheden skal kontekstualiseres - også stavning
 - I ALLE FAG
- Træning ude af kontekst hjælper ikke
- Situationsdidaktik

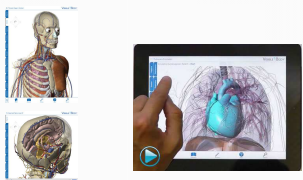
Hvad kan it?

- Strukturere
- Organisere
- Simulere
- Producere
- Adgang til viden
- It kan ikke erstatte en lærer
- Og skal ikke erstatte en lærer

De store og de små ting Se alt med simulationer



Kroppen



Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Video og billede

- Et besøg ved en å eller et vandhul
- Eleverne tager video/billeder af dyr



Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Ændret faglighed?

- Adgang til viden
- Nye medier og genrer i dansk – brug det, I kender
 - Viden om fortællinger
 - Viden om genrer
 - Viden om modaliteter
 - Viden om kommunikation
 - Kildekritik
- Brug det, I kender, til at lære det nye at kende
- Remediering (Bolter & Grusin 1999)
- Kommunikative (kritiske) kompetencer
- Det receptive og det produktive: Analyse og produktion

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Teknik er en faktor

- Teknik driller
- Didaktisk kompetence
- Tid – spildtid/ventetid
- Login-titis
- TÆNK MÅL FØR MIDDEL
 1. Hvad vil vi?
 2. Kan it hjælpe?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Søgning på nettet

Kernedanskfaglighed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS UNIVERSITET

Søgning på nettet

- Hvor mange unger får en ræv?
- Hvor mange grønlandske ord for sne findes?
- Er Kalundborg Kirke en domkirke?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Søgning på nettet

- Undervis i it
- Identificere behovet for information
- Forestille sig sitet
- Søgeord: Søg med mindst tre ord
- Surfing: Flyde med teksten.
- Fragmentlæsning
- Skimming: Fornemme hvad teksten handler om
- Overblikslæsning
- Nærlæsning/punktlæsning: Læsning af teksten
- Fokuslæsning: Strategisk læsning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Hjemmesider

- Kildekritik:
 - Jydsk Atomkraft A/S: <http://www.jydskatomkraft.dk/>

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Søgeopgave

- To og to
- Er det korrekt, at Pepsi Cola kan anvendes som prævention?
- I'erne søger i Google
- 2'erne observerer og noterer (hvad gør i'erne)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

55

lagttagelser

- Hvilke søgeord?
- Hvor længe læste søgeren resultatsiden?
- Hvilke links klikkede søgeren på?
- Hvor mange sider var søgeren inde på?
- Hvor meget læste hun?
- Lykkedes det?
- Hvorfor (ikke)?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

56

Søgning på nettet

- AI forskning: Elever har svært ved at søge på nettet
- Kildelister/ressourcesamlinger
- Islaminfo.dk www.islaminfo.dk

57

Nøgleord

- Er karakteristiske ord i teksten
- Særegne og betydningsfulde for netop denne tekst
- Forestil jer siden – hvilke ord kunne der stå der?
- SØG MED FLERE ORD

Emneord

- Kategoriserer teksten
- Sætter i register
- Inddeler efter emne/genre/slags
- Ex:
De gule sider: vvs, læger, speciallæger, madvarer, rejsemål, eventyr, navne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

58

Søgning på nettet

- Lav et forfatterportræt af H.C. Andersen på 200 tegn (+/-10) til jeres elever.
- Bind opgaverne – prioritere og tage stilling

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

59

Søgeoperatorer i Google

- -ord Finder sider, hvor ordet ikke optræder.
- stave-ord Finder sider med stave-ord, stave-ord og staveord.
- "flere ord" Find kun sider, hvor ordene står netop i den rækkefølge
- "emuer bliver * år" repræsenterer, hvilket som helst ord, så Google finder: Emuen bliver 7 år og "emuen bliver født år 2008"
- 1450...1470 Finder sider, hvor et tal i intervallet 1450 til 1470 findes
- site:url Finder alle sider på hjemmesiden med adressen url

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

60

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

61

Forskellige undervisningskontekster Og talehandlinger

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

62

Traditionelt paradigme

- Elementbaseret faglighed (Bundgaard & Kihm 2007:38f)
- Faglighed=begreber
- Klasseundervisning
- Harpuspørgsmål (Haugsted 2005:26)
- Læreren taler 75 % af tiden (Dybbø 1997:36)
- 65% af eleverne tier (Haugsted 2005:69)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus University

63

Traditionelt paradigme

X

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

Samtaleanalyse af undervisning

- Læreren taler over halvdelen af tiden (fx Hiebert et al., 2003)
- Lærers spørgsmål er oftest lukkede (gæt, hvad læreren tænker)
- IRE
- Mundtlighed og erkendelse

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

Talehandlingsmodellen

- Udviklet eksplorativt ud fra samtaleanalyse af forskellige undervisningskontekster (Fougst 2009)
- IRE → IDRE → RMS-IDRE
- Regulerende, modstandsbarne, slutten (Fougst 2010)
- Målet:** Struktureret, fagligt udforskende dialog blandt eleverne

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

Klasseundervisning

- Læreren taler

(Fougst 2011)

Gruppearbejde

- Manglende styring

(Fougst 2011)

Gruppearbejde

- Med styring

(Fougst 2011)

Diskussioner

- Tre typer diskussioner
 - Disputerende
 - Kumulativ
 - Udforskende (Mercer 1995)
- STYRING (STRUKTUR) ER T NØGLEORD

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

Spørgeteknik

- Lukkede spørgsmål
 - Overvej at informere
- Åbne spørgsmål
 - Mon
 - Synes du/tror du

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.D. advisor, Simon Steen Ege, Aarhus University Professional Education Manager

God undervisning

Didaktik i dansk

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt

AARHUS
UNIVERSITET

71

Didaktik

- Refleksion og anvisning på undervisningssituationen
 - Før (planlægning)
 - Under (gennemførelse)
 - Efter (evaluering)
- K₂
- K₁
- K₃ (Dale 1989)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

79

God undervisning

- Målet er medborgere
- Prototypisk situationsorienteret curriculum-logik
 - Person
 - Borger
 - Arbejder
 - Æstetiker
 - Forbruger (Bundgaard 2006)
 - Lærende (Fougt 2013)
 - Fælles Mål

*Autentisk (Dysthe) vs. søm-om (Bundgaard, Fasting)
Inden for og uden for skolen (Hetmar)
Real-world (Shaffer) vs. School-only (Parcel-Gates et al.)*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

71

God undervisning

- Den bedste måde at lære noget nyt på er ved at forholde sig til et problem i en meningsfyldt situation, som man vil løse i en social sammenhæng → Scenariebaserede undervisningsforløb (Bundgaard, Miskfeldt og Hetmar 2001, 2002)
- Det faglige skal kontekstualiseres meningsfuldt i meningsfyldte situationer – det skal anvendes meningsfuldt.
- Martin E. Ford: Motivation = Mål x Følelser x Handletilid (Ford 1992)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

96

Situationsdidaktik

- Situationsdidaktik:** Planlægning, gennemførelse og evaluering af scenariebaserede undervisningsforløb, hvor fagligheden meningsfuldt kontekstualiseres og anvendes i en social og meningsfuld situation med et reelt produktionsmål (Fougt, in press)
- Situationer, hvor fagligheden indgår, i stedet for at tænke i isolerede fagligheder.
- Situationen skal give en meningsfuld klangbund for det, der skal læres.
- Nøgleordene er fælles praksis, meningsfuld kommunikation og et reelt produktionsmål.
- Det faglige skal således berettiges i situationer, hvor det i konteksten er logisk eller naturligt, at det finder sted i et fællesskab

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

107

Spor gennem Australien

- Situeret læring: Tænk i situationer**
 - 1 hvilke meningsfyldte, sociale situationer indgår fagligheden meningsfuldt?
- En gruppe unge danskere er gennem Ministeriet for Undervisning blevet valgt til at deltage i en 3-ugers udvekslingsrejse til Australien, arrangeret af Dansk-Australsk Forening
- Hvorfor er du blevet valgt?
- Hvordan ser en turistbrochure om Australien og gode råd om bagage mon ud?
- Hvad viser jeres guide jer i Sydney?
- Hvad skriver jeres figur i postkortet hjem?
- Hvad ser i på museet om Australiens historie?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

108

Emnearbejde vs. projektorienteret

- Tænk projektorienteret
- Aktive elever
- Emnearbejde hører ikke til i udskolingen
- Gymnasiets nye skriftlige eksamen
- Afrikas lande
- Hvorfor er der u-lande?
- Er X et u-land?
- Konsekvenserne, hvis vandstanden stiger en meter?
- Besøg fra Kina

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

79

Undervisningsformer

Undervisningsform	Hvad	Lærerrolle	Frekvens	Rum	Læringsressourcer
Klasserum	Systematisk formidling af fagligt stof	Styrende Formidlende	Dominerende	Klassen	Fysiske
Emne-/værktødsarbejde	Elevstyrte undersøgelser og eksperimenter med fagligt stof	Vejledende og stilladsende	Forekommende	Grupperum og virtuelle rum	Fysiske og virtuelle
Projektarbejde	Elevstyrte projekter og bearbejdning af problemstillinger	Vejledende og stilladsende	Sjældent	Grupperum og virtuelle rum	Virtuelle

Kilde: Gynthe, Karsten (red.) (2010): Didaktik 2.0. København: Akademisk (p. 106)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

80

Projektorienteret undervisning

- Problemorientering
- Produktorientering
- Deltagerstyring
- Tværfaglighed
- Eksemplarisk indholdsvalg

- Idéfase
- Undersøgelsesfase
- Produktfase
- Fremlæggelse

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

81

Projektorienteret undervisning

- Faglige begreber (definitioner - 1. orden)
- Procedurer fra arbejdsgange (2. orden)
- Refleksion om fremdrift og sammenhæng (3. orden)

Ph.D. afleveret, und.ped. og lær. Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet

82

Projektorienteret undervisning

- En kompliceret proces
- Flere modaliteter og udtryksformer er i spil
- Struktur
- Organisation
- Faglig fordybelse.

- **Eleverne videnskoper**

Ph.D. afleveret, und.ped. og lær. Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet

83

Projektorienterede udfordringer

- Fagligheden drukner i produktmål (Børnsgaard 2008:2)
1. at få de faglige aspekter af arbejdet tematiseret når der er behov for det,
 2. at kunne gennemskue hvad der er faglighed i, og
 3. at kende alle de faglige metoder og den faglige viden som aktualiseres.

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Situationsdidaktik

- Korte, afgrænsede perioder →
- Korte, opsamlende klassesamtaler →
- "Orienteret autonomi" (Jensen 2007)
- "Vurderingsfokus" (Fouggt et al. in press)

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

Orienteret autonomi

- Spændet mellem lærerstyring og elevautonomi
- Det ønskes, at eleverne udvikler selvstændighed med det ansvar, det medfører
- Eleverne skal "orienteres" i projektorienteret undervisning i forhold til fagligheden
- Klare "pejlemærker" (Jensen 2007).

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

84

Vurderingssfokus

- Holistisk vurdering: "De røde stregers tyranni"
- "De skal lære det hele hele tiden"
- SKRIV → Tid til skrivning (udskoling)
- Primærtækk →
- **Vurderingsfokus:** Fokus på udvalgte, faglige delområder – ikke det hele

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

85

Turistchef i Himmerland

- **Situeret læring: Tænk i situationer**
- Turistchef i Himmerland
 - Flere og flere unge turister (skolerejser/lejrskoler)
 - Hjælp os med at lave et spændende turistsite
 - Steder at se
 - Gode ture
 - Områdets historie og natur
- **Producer**
 - Hjemmeside
 - Video
 - Brochurer osv.

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

86

Simuler

- Turistchef
- Ungt chef
- Journalist
- Filmskaber
- Forfatter
- Læs op for dit barn
- Køb en computer
- Kommunikationsrådgiver
- Indret dit værelse
- Tv-producer
- Politisk parti
- Virksomhedsleder
- Planlæg en ferie
- R-skipper
- Aftensider
- Kommune
- Byg nabekassebiler
- Skole

- Person → forælder (fx oplæsning)
- Borger
- Forbruger
- Fæstetiker
- Arbejder
- Lærende

Ph.D. afleveret, Simon Steen Frøst, Aarhus Universitet, Professionsbachelor i Medier

87

Praksissimulering



Udforskende programmer

- Filmlinjen filmlinjen.dk
- Redaktionen skole-redaktionen.dk
- Dynamitbogen.dk dynamitbogen.dk
- Webparlamentet.dk webparlamentet.dk
- Spillet om magten (gymnasiet)
- http://www.dr.dk/gymnasium/emner/spillet_om_magten/forside.asp
- Konfrontation.nu (gymnasiet)
- www.konfrontation.nu



En ingeniørarbejdsplads...



Fem ekspertgrupper

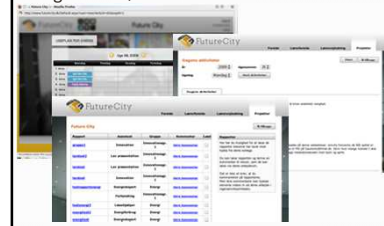
Natur og Miljø, Energi, Infrastruktur, Produktion og Bolig og Teknik



Innovationsgrupper på tværs



Organiserer samarbejdet – og understøtter lærerens overblik



REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?
- Hvilke situationer kan jeg se fra mit faglige perspektiv, hvor den ønskede faglighed anvendes?

Situationsdidaktik

I udførsel

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
AARHUS
UNIVERSITET

Case

- Forløb med Prezi
- Lære at anvende Prezi som præsentationsværktøj
- Sammenligne det med PowerPoint
- Prezi skal bruges til noget (det skal give mening)
- Processen
- Delelementerne
- Fokus på livsførtællinger
- Diakront perspektiv (bedsteforældre og forældre)
- Kontekstualisering - situationsdidaktik
- Delelementer og faglighed
- Livsførtællinger

Mål

- **Mål 1: It er målet**
Eleverne skal blive bevidste brugere af præsentationsmediet "Prezi". Derudover henvises til Trinnmålet om, at eleverne skal blive uddannelsesparate, hvilket temæt "Dit Livsforløb" skal understøtte. Eleverne skal bl.a. gennem forholdet til eget liv, uddannelsesmuligheder, konsekvenser af valg og fravalg blive aktive i deres egen uddannelsesplan.
- **Mål 2: It er midlet**
Eleverne skal bl.a. gennem forholdet til eget liv, bedsteforældrenes og forældrenes liv og uddannelse, egne uddannelsesmuligheder, konsekvenser af valg og fravalg blive aktive i deres egen uddannelsesplan. De skal blive bevidste om kompleksiteten i det samfund, som de lever i og om valgene de står overfor nu og i fremtiden. De skal lære, at strukturere en fortælling, samt foretage relevante informationssøgning. Endelig skal eleverne lære at anvende og foretage bevidste valg om brug af præsentationsprogrammer.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

Mål

- **Mål 1: It er målet**
 - Prezi
 - Uddannelsesparate → Dit livsforløb (situation)
- **Mål 2: It er midlet**
 - Livsfortællinger: Uddannelsesmuligheder (situation)
 - Strukturere en fortælling
 - Informationssøgning
 - PowerPoint (middel)
 - Prezi (middel)
- **Undervis i it (Powerpoint/Prezi)**
- **"Hvad skal de lave?" vs. "Hvad skal de lære?"**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

Debatspil

I dansk

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst

AARHUS UNIVERSITET

Debatspil

- Argumentation
- Mundtlig præsentation
- Organdonation
- Dyrevelfærd
- Politiske partier
- Osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

Debatspil

- Organisation
- Eleverne skal vide noget om (deres del af) emnet
- De har en (tildelt) holdning hertil
- Klart formål (fx en paneldebat)
- Rammer for diskussionen (ordstyrer, sprog, henvendelse)
- Slutdato

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

Debatspil

- **Spillet om magten** (Hanghui 2008)
- Rollespil
- Valgkamp og politisk kommunikation
- Partigrupper med roller som politikere, spindoktorer og journalister
- Vinde valget
- Politiske mærkesager (research)
- Argumentere og forhandle
- Stemme
- Ny regering

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst

AARHUS UNIVERSITET

Forfattere

I dansk

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst

AARHUS UNIVERSITET

Forfattere

- Movellas.com
- Får ideer til temaer, personer, intriger. Vil noget med sine tekster.
- Skriver
- Går i stå, går en tur, bliver frustreret, smider tekster ud, starter forfra
- Får respons fra kolleger, venner, familie - og redaktører.
- Går på kursus hos andre forfattere
- Redigerer
- Sender til forlag
- Læser korrektur
- Får bog/tekst udgivet - den sælges og står på biblioteker
- Får anmeldelser
- Giver interviews
- Møder sine læsere til oplæsning og foredrag
- Diskuterer sine tekster med kolleger og læsere
- (Skriver → Skriver → Gennemskrifer → Gennemskrifer → Retter)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet Professionshøjskolen Metropol

Forfattere

- Opleg og små skriveøvelser, fx
 - At præsentere en person
 - Lave sin hovedpersonat-kende: Opslå et scenario - fx. Din hovedpersoner vidne til et bankoverfald, hvordan reagerer hun.
 - Hvilke udsagnsord har jeg brugt. Hvilke tillagsord har jeg brugt.
 - At sætte så tæt på begivenheden som muligt.
 - At skrive en meget langsom historie og en meget hurtig osv.
- Kritik-møde
 - Giver konstruktiv kritik på hinandens historier
 - Deber erfaringer med at skrive historier
- Læser
 - Læser litteratur
 - Taler om, hvilken litteratur der inspirerer
- Møder forfattere
 - Der fortæller om sine egne skriveerfaringer

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Situationsdidaktik

Planlægning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS UNIVERSITET

Situationsdidaktik → Scenariekompetence

- *Situationsdidaktik* kræver *scenariekompetence* hos læreren (Bundgaard 2011)
- At kunne forestille sig situationen
- Hvilke faglige delelementer indeholder situationen?
- Organisering af undervisningen
- Faglig fordybelse
- *Hvad skal de lære?* vs. *Hvad skal de lave?*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Forberedelse - planlægningsguide

1. Hvilken meningsfuld situation tager forløbet udgangspunkt i? Hvad går forløbet ud på?
2. **Hvad skal eleverne lære?** Hvad er det (s) overordnede faglige mål for forløbet relateret til Fælles Mål for det pågældende fag?
3. Hvorfor er det et godt forløb? Hvordan er det meningsfuldt?
4. Hvordan indgår det? Hvorfor er det en god idé?
5. **Hvad er det reelle produktionsmål?** Hvad skal eleverne (ende med at) producere?
6. **Hvad skal eleverne lære?** Beskriv 3-5 faser, eleverne skal igennem fra start til slut.
7. **Hvad skal eleverne lære i de enkelte faser?** Hvilke faglige aspekter er der i de enkelte trin? Under hver fase ligger en række faglige aktiviteter, som eleverne skal igennem frem mod målet. Beskriv dem kort, relateret til Fælles Mål for det aktuelle fag.
8. **Hvor og hvordan skal du "orientere" dine elever?** Hvilke faglige "pejlemærker" er vigtige?
9. Hvilke faglige delelementer skal du undervise direkte i? Hvordan?
10. **Hvilke vurderingsfokuseringer vælger du?** Hvilke 3-5 faglige vurderingsfokuseringer prioriterer du i det aktuelle forløb? Dvs. hvilke faglige områder lægger du vægt på i bedømmelsen af elevernes faglige udvikling og udførelse? Hvordan tænker du undervisningsdifferentiering i? Hvordan vil du præsentere vurderingsfokus for dine elever?
11. Hvilke udfordringer er der for læreren og elever? Hos hvem eller hvor kan du evt. søge hjælp?
12. Hvilke materialer/redskaber skal I have til rådighed?
13. Skitser det "vellykkede" forløb. Hvad er succeskriterierne? Hvornår er du tilfreds?
14. Andre overvejelser?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Udfordringer

- Lærers fagdidaktiske kompetence (scenarie)
- Organisering af undervisningen/styring
- Ikke alle dele af Fælles mål egner sig til situationsdidaktik

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

REFLEKSION

- *Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?*
- *Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?*

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Samarbejde

Er svaret

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS UNIVERSITET

Hvad så?

- Der er kun én måde: Dewey
- Skolens kultur er afgørende
- Slagelse-projektet
 - 1. Et opdateret fagsyn
 - 2. En fagdidaktisk kompetence
 - 3. En undervisningspraktisk kompetence
 - 4. Tilstrækkelige teknologiske ressourcer
- Kurser har ringe effekt
- Systematisk videndeling
- Hver lærer et projekt - Undervis hinanden
- Fagudvalg
- Subvision

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Subvision

- *Subvision* er, når en eller flere personer fokuseret iagttager en andens persons praksis og efterfølgende spørger ind til og forsøger at forstå intention bag og forudsætninger for den givne praksis. Formålet er at reflektere over *egen* praksis for at kvalificere den ved at spejle sig i en andens. Med andre ord er det de(n) iagttagende, der skal lære og blive klogere på egen praksis (Bundgaard, Fougst & Novovic, forthcoming.)
- *Supervision* - det sårbare
- *Fokusområde* - iagttagelse med noter - samtale

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst, Aarhus Universitet, Professionshøjskolen Metropol

Lærerkompetenceudvikling

- ITL: Klar sammenhæng mellem læreres udøvelse af innovativ undervisning og deres deltagelse i praksisorienteret og fortløbende efteruddannelse



Shear et al. 2010a, p. 22

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

118

Lærerkompetenceudvikling

- Størst udbytte af brug i klassen

TRAINING Components	OUTCOMES ¹ [% of Participants who Demonstrate Knowledge, Demonstrate new Skills in a Training Setting, and Use new Skills in the Classroom]		
	Knowledge	Skill Demonstration	Use in the Classroom
Theory and Discussion	10%	5%	0%
Demonstration in Training	30%	20%	0%
Practice & Feedback in Training	60%	60%	5%
Coaching in Clinical Setting	95%	95%	95%

Joyce, B., & Showers, B. (2002)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

119

Gentofte-Rudersdal-undersøgelsen

- Lærerne anvender generelt it meget i forberedelsen (62% af lærerne anvender it mere end halvdelen af tiden)
- Mens de i mindre grad anvender it i undervisningen (16% af lærerne anvender it mere end halvdelen af tiden)

- EVA 2009: It bruges til
 - Præsentation af indhold med projektor
 - Søgning på nettet

- FAGDIDAKTISK REFLEKTERET INTEGRATION AF IT!

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

120

Teknologier i undervisningen

- ITL (Innovative Teaching and Learning)
 - Innovativ = elevcentrerede undervisningsformer
 - It understøtter læringsmålene (it er middel)
 - Traditionel undervisning giver ikke "21. century skills" (Shear et al. 2010)

- Lærers didaktiske kompetence
(Schibeci et al. 2008, Mayer 2000, Christiansen og Günther 2011, Luckin et al. 2012, UNESCO 2009, Wagner et al. 2005, EVA 2009, Shear et al. 2010b)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

121

Opsamling

Situationsdidaktik

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
AARHUS
UNIVERSITET/PH.D.-STIPENDIAT

Hvor skal vi hen?

- It: Struktur, organisation og faglig fordybelse
- Hvad skal de lære?
 - Vurderingsdiskus
 - Algemeende, specifikke opgaver i grupper
 - Fokus på spørgeteknik åbne og lukkede spørgsmål
 - Autentiske spørgsmål → Pædagogiske spørgsmål
 - Lad eleverne diskutere før respondering IDRE
 - Oplægende, korte, strukturerede klasse samtaler
- Situationsdidaktik: planlægning, gennemførelse og evaluering af scenarier baserede undervisningsforløb, hvor fagligheden meningsfuldt kontekstualiseres og anvendes i en social og meningsfuld situation med et reelt produkt/mål.
- Undervis i it - i meningsfulde situationer
 - Lærers scenariskompetence - at kunne forestille sig og overskue situationen
 - Den faglige fordybelse
 - Hvad med de dele af faget, der ikke kan dækkes?
- Variation - interet skal gøres kun

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

122

Faghæfte 48

1. Informationssøgning og -indsamling
2. Produktion og formidling
3. Analyse
4. Kommunikation, videndeling og samarbejde



Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

123

REFLEKSION

- Hvad fik jeg ud af det? Hvad lærte jeg?
- Hvad vil jeg gerne vide mere om?
- Hvilke konsekvenser har det for min undervisning/min praksis?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

124

AFSLUTTENDE REFLEKSION

- Hvad var dagens vigtigste pointe?
- Hvad vil du gøre her og nu?
- Hvilke spørgsmål sidder du stadig inde med?
- Hvad gør du af godt, som du kunne gøre mere af?
- Hvad har du brug for for at kunne det?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt, Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

125

